

دانشگاه کردستان
راهنای گردان

سال اول - شماره ۲ - تابستان ۱۳۹۵

راهنای گروه‌های سویخته ویرانه‌نامه

تهیه و تنظیم: تیم نشریه راسپیر - کردستان

شهریور ۱۳۹۵ - سنج

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ

الهم!

الهم مرا آتش ده که مرا آتش به
الهم اگر از دنیا مرا نصیب است به یگانگانم دادم
و اگر از عقیبر مرا ذخیره است به مومنانم دادم
در دنیا مرا یاد تو بسر و در عقیبر مرا دیدار تو بسر

خواجہ عبداللہ انصاری

امام خمینی (ره)

با اراده و عزم راسخ خود به طرف علم و عمل و کسب دانش و بینش حرکت نمایید که زندگی زیر چتر علم و آگاهی، آنقدر شیرین و انس با کتاب و قلم و اندوخته ها، آن قدر خاطره آفرین و پایدار است که همه تلخی ها و ناکامی های دیگر را از یاد می برد.

آیت الله خامنه ای (مد ظله العالی)

کردستان سرزمین فداکاری های بزرگ است؛ سرزمین هنر و فرهنگ است.

رئیس جمهور محترم

زنده باد کردستان با افتخار و دلاور؛
بژی کردستان.

پیام جناب آقای دکتر محمود مهر محمدی
سرپرست محترم دانشگاه فرهنگیان
به سومین گردهمایی رویش ویژه انجمن های علمی

بسم الله الرحمن الرحيم

با درود و صلوات بر حضرت رسول اکرم (ص) بزرگ معلم بشریت و ائمه معصومین (ع) که هادی آدمیان به صراط مستقیمند، به روح بلند و ملکوتی امام راحل و همه شهدای تربیت معلم، به ویژه شهیدان بزرگوار عرصه تعلیم و تربیت رجایی و باهنر و ۱۲۵۴ شهید دانشجو معلم. و همچنین مراتب تقدیر و تشکر خود را از مقام معظم رهبری که نقشی والا در پشتیبانی از توسعه علمی کشور برعهده دارند و از همه کسانی که برای اعتلا و سربلندی علمی و فرهنگی کشورشان تلاش می کنند اعلام می دارم.

برنامه ریزی و اجرای گردهمایی باشکوه رویش ویژه انجمن های علمی، به عنوان یکی از طرح های ابتکاری معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه است که در راستای برنامه های سال تحصیلی پیوسته و غنی سازی اوقات فراغت دانشجومعلمیان در حال اجرا است. آموزش و ارتقای مهارت های فردی و اجتماعی دانشجومعلمیان و آشنایی آنان با جاذبه ها و میراث تمدنی و فرهنگی استان ها و همچنین شناخت ظرفیت های علمی پردیس ها و مراکز آموزش عالی دانشگاه فرهنگیان در سراسر کشور، از اهداف فاخر و بلند این برنامه است.

دانشگاه فرهنگیان که رسالت خطیر تربیت معلمان در طراز جمهوری اسلامی ایران را بردوش دارد، تقویت بنیه علمی و شایستگی های عمومی و حرفه ای دانشجو معلمان در همه ساحت های تربیتی را با شیوه های متعدد و افزون بر برنامه های درسی در قالب برنامه های غیردرسی، و به شکل فعالیتهای اختیاری و داوطلبانه تعقیب می کند. توسعه کمی و کیفی فعالیت های داوطلبانه متعدد از جمله، انجمن های علمی دانشجویی یکی از تلاش های ارزشمند است که به توانمند سازی دانشجو معلمان کمک می کند و تقویت آن نیازمند همراهی استادان محترم در کلیه پردیس ها و مراکز آموزش عالی می باشد.

بر کسی پوشیده نیست که توسعه کمی و کیفی انجمن های علمی نیازمند همراهی و همیاری استادان دانشگاه می باشد. بهره مندی از ظرفیت فاخر اساتید قطعاً موجبات شکوفایی و رشد این گونه شکل های دانشجویی خواهد شد خوشبختانه معاونت فرهنگی و اجتماعی در اقدامی ابتکاری

اساتید دانشگاه فرهنگیان رانیز به همراه دانشجومعلم‌ان به گردهمایی هایی اینگونه دعوت می کند. بدین گونه همراهی شما اساتید گرامی با دانشجومعلم‌ان محترم فرصت های بی نظیری برای ایشان فراهم می آورد تا ضمن کسب دانش، ویژگی های منشی بایسته رانیز به عنوان یک الگوی تأثیرگذار از شما دریافت نمایند. امیدوارم در چند روزی که دانشجومعلم‌ان را همراهی می نمایید، ضمن هم اندیشی و همفکری، بتوانید ایده های خویش را با هدف رشد و توسعه انجمن های علمی دانشجویی، با همکاران معاونت فرهنگی و اجتماعی مطرح و در میان بگذارید.

بهره مندی از این فرصت های بی نظیر و استفاده از توانایی ها و ظرفیت های قابل توجه استادان ارجمند و دادوستد تجارب زیسته شما در رشد و توسعه کمی و کیفی انجمن های علمی، به طور قطع موجب اعتلای فردی و اجتماعی شما دانشجو معلم عزیز و شکوفایی و رشد این گونه تشکل های دانشجویی در دانشگاه فرهنگیان خواهد شد. بی شک تمرین علمی هم اندیشی و مشارکت، تبادل توانایی ها و تجربیات علمی، تحکیم روحیه دانش پژوهی و پرسشگری، تقویت هویت ملی و حرفه ای، همچنین زمینه آشنایی و تعمیق دوستی شرکت کنندگان از برکات و نتایج این گردهمایی خواهد بود که زمینه کسب و ارتقای شایستگی های متنوع معلمی را برای شما عزیزان در پی خواهد داشت.

خداوند بزرگ را از بابت توفیق برپایی این دوره ارزشمند علمی و فرهنگی شاکرم و امیدوارم شما نخبگان فرهنگی ضمن بهره مندی از کارگاه ها و برنامه های فرهنگی و اجتماعی ضمن این دوره بتوانید با دوستان جدیدی آشنا شده و ضمن تبادل تجربه و کسب اندوخته های جدید، از ظرفیت انجمن های علمی برای دستیابی به شایستگی های معلمی بهره مند شوید.

ضمن آرزوی سفری خوش و خاطره انگیز برای شما، امیدوارم از جاذبه های زیبای استان کردستان که به تعبیر مقام معظم رهبری، استانی فرهنگی است، بهره مند شوید و به سلامت و با کوله باری از دانش و تجربه از این سفر علمی و فرهنگی، به پردیس های خود مراجعت کرده و در راستای تقویت و توسعه انجمن های علمی دانشجویی در سطح پردیس ها و مراکز خود اهتمام نمایید.

در خاتمه از همه شما شرکت کنندگان عزیز، استادان ارجمند، دست اندرکاران دفا‌تر امور اجتماعی در معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه و میزبانی شایسته همکاران محترم استان زیبای کردستان و شهر تاریخی سنندج صمیمانه تشکر و قدردانی می کنم و سربلندی و توفیقات روزافزونتان را از خداوند متعال مسئلت دارم.

والسلام و علیکم و رحمه الله و برکاته

دکتر محمود مهر محمدی

سرپرست دانشگاه فرهنگیان

شهریور ۱۳۹۵

پیام دکتر یحیی معروفی
سرپرست امور پردیس های استان کردستان
و سرپرست کل سومین گردهمایی رویش

به نام خدا

مياسای ز آموختن یک زمان
زمانی مياسای ز آموختن
ز دانش میفکن دل اندر گمان
اگر جان همی خواهی افروختن
(فردوسی)

با توجه به تأکید مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) که فضای عمومی و دانشگاهی کشور بایستی فضای ترویج، تولید، گسترش و تحقیق علم و پرورش عالم و محقق باشد، بی تردید از ماموریت های مهم دانشگاه پرداختن به نیاز های علمی و پژوهشی کشور و تربیت نیروی انسانی توانمند، صاحب دانش، بینش و کارآزموده است. انجمن های علمی دانشجویی ظرفیتی است که بیشترین قرابت را با این مأموریت دارد و می تواند ظرفیت بزرگ و پویایی را برای پرداختن به مسائل اساسی کشور و دانشگاه و راه اندازی یک نهضت نوآوری علمی و جنبش نرم افزاری همه جانبه و با هدف بنای یک دانشگاه و جامعه آباد و عادلانه مبتنی بر تفکرات و ارزش های اسلامی فراهم سازد. این جشنواره فرصت خوبی است تا دانشجو معلمان بویژه دبیران محترم انجمن های علمی با هم دانشگاهی های خود در استان های دیگر آشنا شده و ضمن توسعه هماهنگ فعالیت های علمی، خود را بیش از پیش در راستای تحقق مأموریت مهم و اساسی انجمن های علمی که همانا تربیت نیروی انسانی توانمند، صاحب دانش و کارآزموده است، آماده سازند. مراتب تقدیر و تشکر خود را از ریاست محترم دانشگاه جناب آقای دکتر مهر محمدی و معاونت محترم فرهنگی جناب آقای دکتر صادق زاده به دلیل توجه شایسته و ارزشمند به فعالیت های انجمن های علمی و فراهم نمودن شرایط برگزاری جشنواره حاضر در استان هنر و فرهنگ و صفا و وفاداری ابراز می دارم و از خداوند بزرگ، بهروزی و خیر و برکت را برای این بزرگواران خواستارم. امیدوارم این جشنواره بشارت دهنده محیطی پویا، علمی برا همه دانشجویان و بویژه دبیران انجمن های علمی در دانشگاه فرهنگیان باشد.

سلامتی و شادی را برای یکایک شما عزیزان آرزومندم

تهیه و تنظیم: تیم نشریه راسپیر - کردستان

پیام سرکار خانم دکتر فرانک قدسی
سرپرست پردیس شهیده بنت الهدی صدر سندج

هو العلیم

به شکرانه خداوند متعال و اهتمام جدی ریاست محترم دانشگاه فرهنگیان و معاونت محترم فرهنگی شاهد اجرای سومین گردهمایی کشوری رویش در استان کردستان هستیم. مایه مباهات است که در استان فرهنگی کردستان میزبان جشنواره ها، گردهمایی علمی، فرهنگی و اجتماعی و پذیرای سفیران علمی و فعالان فرهنگی باشیم. حضور ارزشمند دبیران انجمن های علمی پردیس ها و مراکز دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور و سرپرستان و دیگر مهمانان گرانقدر را گرمی می داریم و بر این باوریم که با عزم راسخ و ذهن خلاق و دستان پرتوان دانشجویان دانشگاه فرهنگیان به ویژه انجمن های علمی که بازوی توانا در حوزه علمی و اجتماعی است موجبات تحول در اندیشه و عمل و تحقق مأموریت های این دانشگاه فراهم می گردد.

دانشجو معلمان عزیز در سایه توصیه های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در مورد اهمیت این دانشگاه و رسالت معلم براین مهم واقفند که باید در مورد حرفه معلمی، حرفه ای بیاندیشند و از دستاوردهای علمی و محافل هم اندیشی و دانش افزایی بهره گیرند و تجربه اندوزند و بر توسعه فردی و حرفه ای اهتمام ورزند. زیرا آنان متولی اعتلای تعلیم و تربیت فرزندان ایران اسلامی هستند. امیدواریم برنامه های علمی و آموزشی این گردهمایی بستری مناسب برای نواندیشی و بالندگی و برنامه های جنبی و فوق برنامه زمینه ساز تقریب اندیشه و همدلی و همراهی گردد.

توفیق همه عزیزان را از درگاه حق تعالی مسئلت می نمایم.

آماده شدن برای سومین گردهمایی رویش

با توجه به اینکه از تاریخ ۶ شهریور ۱۳۹۵ مقرر گردید که دانشگاه فرهنگیان کردستان میزبان سومین گردهمایی رویش خواهد بود؛ جلساتی جهت اجرای این برنامه و تشکیل ستاد اجرایی برگزار شد. در این جلسات کمیته های علمی و اجرایی جهت اجرا و پیگیری مصوبات ستاد تشکیل و شرح وظایف کمیته ها اعلام گردید.

کروکی دانشگاه فرهنگیان کردستان

سومین گردهمایی اساتید و دانشجومعلمین فعال فرهنگی و اجتماعی دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور از تاریخ ۱۷ شهریور ۱۳۹۵ با اجرای برنامه افتتاحیه شروع به کار خواهد کرد و در طی سه روز متوالی (چهارشنبه، پنج شنبه و جمعه) کارگاه های آموزشی خود را در پردیس شهیدمدرس کردستان برگزار می نماید و با اجرای مراسم اختتامیه در مورخ ۱۹ شهریور به کار خود پایان خواهد داد. در ضمن جزئیات برنامه ها و کارگاه ها در ویژه نامه های بعدی اعلام خواهد گردید.

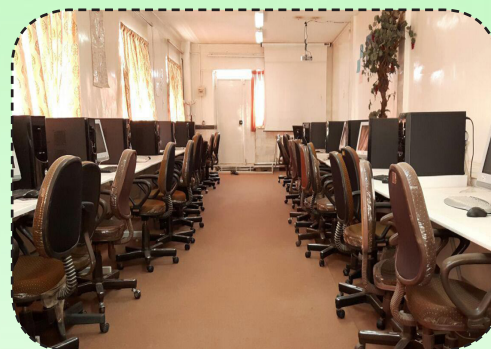
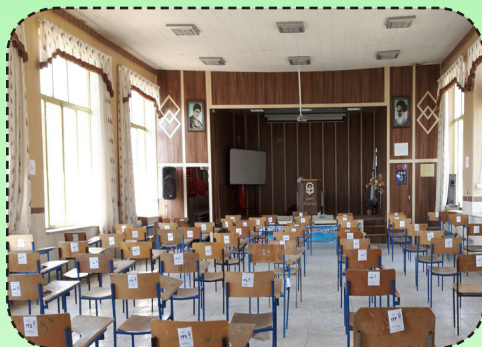
انجمن های علمی دانشجویی در راستای افزایش توانمندی ها، مهارت های معلمی در قالب غیررسمی و ایجاد زمینه ای برای فعالیت های داوطلبانه دانشجومعلمین است. انجمن های علمی دانشجویی دانشگاه فرهنگیان متناظر با ۱۶ کد رشته تحصیلی شکل گرفته است. هم اکنون بیش از ۳۴۰ انجمن مجوز خود را از پردیس محل تحصیل دریافت نموده اند. در این انجمن ها؛ برنامه ها و فعالیت های علمی متناسب با رشته درسی انجام می شود. گردهمایی رویش ۳، برای تقویت انجمن های علمی دانشجویی با حضور دبیران انجمن های علمی با هدف انتقال تجارب در شهریور ۱۳۹۵ در شهر سنندج و پردیس شهید مدرس برای دو گروه خواهران و برادران برگزار می شود.

پردیس شهیده بنت الهدی صدر سندج در یک نگاه

تعداد دانشجویان ۳۵۲ نفر - ۸۵ نفر ورودی ۹۱ علوم تربیتی -
 ۲۷ نفر ورودی ۹۲ علوم اجتماعی - ۱۱۹ نفر ورودی ۹۲ علوم
 تربیتی - ۶۷ نفر ورودی ۹۳ علوم تربیتی - ۲۳ نفر ورودی ۹۳
 ادبیات فارسی - ۳۱ نفر ورودی ۹۴ علوم تربیتی - ۷ نفر هیئت
 علمی - ۵۳ نفر استاد موعده به کار
 دارای انجمن در سه رشته علوم تربیتی، علوم اجتماعی، ادبیات
 فارسی - دارای دو تشکل بسیج و هیئت فاطمیون - دارای ۱۵
 کانون مشغول به کار در زمینه های مختلف

تهیه و تنظیم: تیم نشریه راسپیر - کردستان

زبان و لباس در کردستان

زبان کردی:

زبان مردم کردستان کردی است و همانند زبان فارسی در مجموعه زبان های گروه هندواروپایی قرار می گیرد و دارای قوانین دستوری و نوشتاری متمایز و خاص خود است و هم اکنون در بسیاری از دانشگاه های معتبر اروپایی و خاورمیانه، ادبیات آن تدریس می شود. به علت وسعت استان کردستان این زبان دارای لهجه های اصلی و زیرلهجه است و این لهجه ها روی موسیقی و ادبیات کردی هم تاثیر خود را گذاشته است. برای مثال از میان لهجه های کردی می توان به سورانی، اردلانی و بخورانی اشاره کرد.

لباس کردی:

لباس کردی از زیباترین نوع پوشاک ایرانی است و این زیبایی در پوشاک زنان این منطقه از تجلی بیشتری برخوردار است. دامن های بلند و بعضا بلند و پرچین پیراهن به همراه بخش های دیگر این پوشش هر بیننده ای را متقاعد می کند که به این زیبایی اعتراف کند، همین امر باعث شده چندبار در جشنواره های لباس های محلی لباس های کردی لباس برتر شوند.

لباس های کردی زنانه و مردانه از قسمت های مختلفی تشکیل شده اند:

لباس مردانه

چوخه: نیم تنه ای پشمی که نام دیگر آن «که وا» است
پانتول: شلوار گشاد با دم پای تنگ
لفکه سورانی: پیراهنی با آستین بلند و زنانه ای مثلثی شکل
شال: پارچه ای به طول ۳ تا ۱۰ متر که به کمر بسته می شود
پیچ و کلاه: کلاه محلی مردان کرد

لباس زنانه

کراس: همان پیراهن زنانه با دوخت و پارچه کردی
پشت وین: شالی رنگی که به کمر بسته می شود
دستمال یا روسری: پارچه ای سه گوش با تارها یا پولک هایی اطراف آن
کلاو: کلاهی که از پارچه های زیبا و پولکی درست می شود

چند نامی از نام آوران سنندج

مستوره اردلان

شاعر و مورخ سنندجی دختر ابوالحسن بیگ و همسر خسروخان والی سنندج بود به روایت تاریخ او از زنان نجیب و مشهور کرد است که در خط خوشنویسی، سرودن اشعار ناب و تاریخ نگاری دستی توانا دارد. این شاعر نازک خیال در وصف خود می گوید:

من آن زنم که به ملک عفاف صدر گزینم زخیل پردگیان نیست در زمانه قرینم
از آثار این بانوی شاعر می توان مجمع الادبا را نام برد.

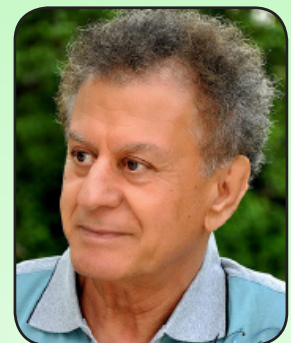
قطب الدین صادقی

متولد ۱۳۳۱، سنندج، دکتری تئاتر از دانشگاه سوربن فرانسه و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی و استاد تئاتر در دانشگاه هنر و معماری، نویسنده و کارگردان، از شاگردان این استاد بزرگوار می توان مهران مدیری، رضا عطاران، فرهاد اصلانی و سعید آقاخانی را نام برد.

مظهر خالقی

متولد شهریور ۱۳۱۸، سنندج، از سن ۱۱ سالگی به آموختن و فراگیری موسیقی اصیل پرداخت و سپس در رشته فیزیک در دانشگاه تهران فارغ التحصیل شد. در اواخر دهه ی چهل فعالیت هنری او رسماً در رادیو کردی با همکاری ارکستر مشیر همایون شهردار از پیشکسوت های موسیقی ایران آوازه‌هایش را آغاز کرد و با استقبال فراوان روبه رو شد. در این باره گفته شده خالقی در همان آغاز به اوج شهرت رسید و همچنان در آن قله افتخار مانده است.

هادی ضیاءالدینی

متولد سال ۱۳۳۵ در سنندج، طراح و پیکرتراش سنندجی که به گفته ی خود معلمی جز تجربه نداشته است. کار خود را با نقاشی آغاز و بعد از مدتی به مجسمه سازی روی آورد و روز به روز کار او جدی تر شد. دیده شدن از زمانی آغاز شد که پیکره ای تمام قد از گاندی ساخت و از طرف آموزش و پرورش به نمایشگاه بین المللی در تهران منتقل شد. هرچه در کارش پیشرفت کرد به ملی گرایی و نگاه ویژه به مظلومان توجه بیشتری کرد. بسیاری از مجسمه های میادین شهر سنندج کار دستان این پیکرتراش هنرمند است.

سنندج شهر عمارت های تاریخی و آثار زیبا طبیعی

اشاره ای به تاریخ سنندج:

سنندج پیش از سال ۱۰۴۶ هجری قمری روستای کوچکی بود که طایفه ای به نام زرین کفش در آنجا به زندگی می پرداختند. تاریخ نگاران نیای این خاندان را که به لهجه کردی «کوش زرین» گفته می شود را به طوس نوذر پهلوان نامدار شاهنامه نسبت می دهند. زرین کفش ها دارای کلوت (کلاه) و شالایی (پارچه ای سیاه که به گونه ای ویژه به دور کلاه پیچیده می شد) بودند و کفشهای گلابتون دوزی شده به پا می کردند که نشان شاهزادگی بوده، که به دلیل پوشیدن همین کفشها به زرین کفشها نامزد شدند.

شهر در قدیم روی تپه بزرگی در کنار رودخانه قشلاق به نام «بیالکه توش نوذر» قرار داشته. شهر کهن «سنة دژ» در اثر زلزله و هجوم مغول ویران شد و تا زمان صفوی به صورت دهکده ای به حیات خود ادامه داد. مرکز حکومتی این شهر پس از ویرانی، به قلعه حسن آباد منتقل شد. قلعه حسن آباد که دژی ساسانی بود، نزدیک این شهر واقع بود و همواره به عنوان پادگانی برای حمایت از این شهر عمل می کرد. قلعه حسن آباد بر فراز تپه ای به ارتفاع ۴۰۰ متر در جنوب روستایی به نام حسن آباد قرار گرفته است. این قلعه آثار دوران اشکانیان و ساسانیان می باشد و به نام مرکز حکومت غرب ایران کنونی بهره گیری می شده است.

سنة دژ:

پس از انهدام قلعه حسن آباد، در سال ۱۰۴۶ هجری قمری در زمان حکومت شاه صفوی، «سلیمان خان اردلان» پسر «تیمورخان اردلان» از بستگان مورد اعتماد شاه صفی به کردستان آمد، مرکز ایالت کردستان را از حسن آباد به سنندج انتقال داد و شهر سنندج را در محل روستای سینه پی نهاد و دژ حکومتی را بر بالای تپه ای به

بلندای ۲۰ متر در کنار روستای سینه که امروزه به باشگاه افسران معروف است ساخت و در بیرون و پیرامون دژ، خانه، گرمابه و بازار و مسجدی ساخت و یک رشته کاریز نیز در دشت «سرنوی» پی نهاد و آب آنرا به شهر و میان قلعه آورد. دژی را که «سلیمان خان» بنا

نهاد «سنة دژ» نامید که بر اثر گذشت زمان و تلفظ های گوناگون به «سنة دج» و سپس «سنندج» دگرگون شد.

سنندج مدت چهار قرن تحت حکومت حکام مورثی خاندان اردلان بود که نسبت خود را به ساسانیان می رسانیدند. خانواده اردلان، بجز یک وقفه کوتاه، در سراسر دوره صفوی قدرت را در دست داشتند. در دوره زندیان سنندج نیز به تسخیر زندیه در آمد.

پس از یک هرج و مرج و جنگ که به تخریب سنندج انجامید، «خسروخان اردلان» (ملقب به کبیر) در سالهای ۱۱۶۸ تا ۱۲۱۴ هجری قمری در سنندج مستقر شد. از سال ۱۲۱۴ تا ۱۲۴۰ هجری قمری «امان الله خان اردلان» پسر «خسروخان» در سنندج حکومت کرد که در این مدت اصلاحات زیادی برای آبادانی و عمران شهر سنندج به عمل آمد. امان الله خان کبیر، پسری به نام «خسروخان ناکام» (ناکام، چون جوان مرگ شد. تولد ۱۲۰۵، وفات ۱۲۴۰) داشت. او به خاطر توانایی اش در سواد و ادبیات مشهور و زبانزد بود. پس از او در زمان پسرش «رضاقلی»،

جنگ و منازعات میان خانواده اردلان گسترش پیدا کرد. برادر او «امان الله» (معروف به غلامشاه خان) در سال ۱۲۶۵ تا ۱۲۸۴ حکومت کرد که آخرین وارث حکومت اردلان ها در کردستان بود. در سال های ۱۳۰۰ تا ۱۳۲۰ شهر سنندج اهمیت خود را در مقام حاکم نشین منطقه از دست داد. با روی کار آمدن رضا شاه حکومت مرکزی توانست تا اندازه ای امنیت را در سرتاسر ایران تأمین نماید. در این زمان سنندج بخشی از استان پنجم (استان کرمانشاهان) بود. از سال ۱۳۴۰ به بعد استان کرمانشاه تقسیم شد به استان کردستان و استان کرمانشاه و سنندج به عنوان مرکز سیاسی و اداری استان کردستان، مهمترین و بزرگترین شهر استان جدیدالتاسیس کردستان بود.

در حال حاضر شهر سنندج، مرکز استان کردستان در غرب ایران و در بخش جنوبی استان کردستان قرار دارد و این شهر از نظر طبیعی محصور بین تپه هایی در یک جام فضائی قرار گرفته است به طوری که کوه های از جمله آبیدر، کوچکه رش، توس نوذر و گردنه صلوات آباد که ادامه سلسله جبال زاگرس هستند در اطراف این شهر کشیده شده اند.

مردم این استان نقشه بسیار عظیمی در پیروزی انقلاب و هشت سال دفاع مقدس داشتند. حضور مقام معظم رهبری در سال ۱۳۸۸ و این گفتار ایشان که کردستان سرزمین مجاهدت های خاموش است تاییدی است بر شهادت ها و جانفشانی های مردم کرد خصوصاً پیشمرگان مسلمان کرد در کنار سایر ملت عزیز ایران است.

تهیه و تنظیم: تیم نشریه راسپیر - کردستان

عمارت خسروآباد

این بنای تاریخی به سال ۱۲۲۳ هجری قمری توسط امان الله خان اردلان والی، حاکم شهر کردستان در مساحت ۶۰۰۰ متر مربع ساخته شده است. نظریات گوناگونی در خصوص این بنای عظیم و مقر حکومتی کردستان وجود دارد بطوری که بعضی صاحب نظران قسمت شرقی بنا را که قصر نامیده می شود مربوط به دوران زندیه می دانند و توسعه و تکمیل آن را توسط امان ... خان اردلان می دانند. هنگام ساخت و تاسیس کاخ خسرو آباد دژ حکومتی سینه در مرکز شهر هم چنان مقر حکومتی سیاسی و نظامی باقی ماند و اعتبار خود را از دست نداد. اگر چه بعد از مدتی نیز خسرو آباد بعنوان مقر حکومت مورد استفاده قرار گردید اما بیشتر به عنوان محل تشریفات و استقبال از شاهان

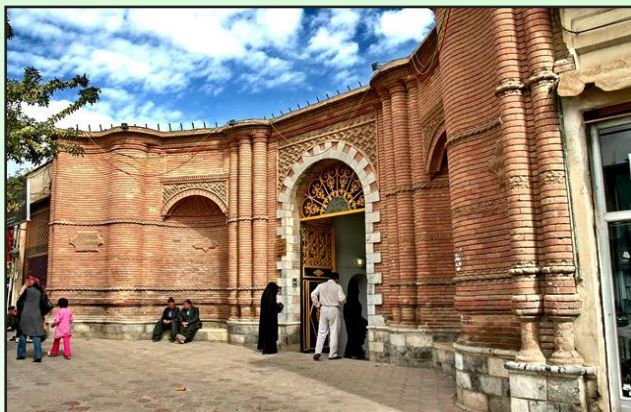

و محل اقامت والیان اردلان مورد استفاده قرار می گرفت بطوری که مراسم عروسی با شکوه حسن جهان خانم تنها دختر فتحعلی شاه قاجار با خسرو خان پسر امان ... خان در سال ۱۲۳۲ هجری قمری در این کاخ صورت پذیرفت. هنگام ورود ناصرالدین شاه به کردستان در سال ۱۲۷۵ هجری قمری «۱۲۳۳ هجری شمسی» در خسرو آباد برای وی خیمه دایر گردید. در سال ۱۳۱۷ قمری «۱۲۷۵ شمسی» علی اکبر خان شرف الملک اردلان نوه امان ... خان والی و وارث باغ و کاخ خسرو آباد این مجموعه را به میرزا صادق خان اعزاز الملک فروخت و از آن تاریخ در اختیار خاندان وی «صادق وزیری» قرار گرفت از آن زمان تا حدود ۵۰ سال پیش چندین بنا با سبک های مختلف دوره قاجار و پهلوی در این مجموعه ساخته شد که در شمال شرقی و شمال غربی و جنوب شرقی و جنوب غربی واقع شده اند.

تزئینات معاری این بنا شامل گچ بری، آجرکاری، اروسی های زیبا و حوض چلیپا شکل داخل عمارت است. آب این مجموعه جاری و شرب و از مجموعه قنات های تعبیه شده در روی کوه آبیدر نشأت می گیرد.

عمارت آصف وزیری (خانه کرد)

عمارت آصف که با نام خانه کرد در سنجند معروف است، به عنوان نمادی از هویت فرهنگی اقوام کرد و گنجینه مردم شناسی مردم کرد از بارزترین آثار فرهنگی و تاریخی کردستان است که در خیابان امام، نزدیک مسجد دارالاحسان قرار دارد. این عمارت توسط آصف اعظم (میرزا علی نقی خان لشکر نویس) در دوره صفویه احداث گردیده.

شکل گیری عمارت آصف به چهار دوره تقسیم می شود که دوره اول آن مربوط به بخش شمالی شامل تالار تشریفات، اتاق ها و راهروهای طرفین و قسمتی از فضاهای بخش شرقی مربوط به دوره صفویه است. دوره دوم شکل گیری عمارت آصف مربوط به نیمه نخست دوره قاجار است، در این دوره ضلع های شرقی و غربی حیاط بیرونی و حمام عمارت ساخته شده است. دوره سوم که شامل احداث فضاهای اندرونی، سردر ورودی نیم هشتی و بازسازی بخش غربی تالار تشریفات می شود مربوط به سال های ۱۳۱۲ تا ۱۳۱۶ هجری شمسی است. دوره چهارم شکل گیری عمارت آصف مربوط به سال های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۲ است که شامل مرمت کلیه قسمت های عمارت، تعویض سنگ فرش کف حیاط، ساخت دوباره حیاط مستخدمان به شکل امروزی است.

مسجد جامع سنندج

این مسجد باشکوهترین و زیباترین مسجد استان کردستان، به لحاظ سبک معماری و تزیینات وابسته به معماری است. مسجد جامع سنندج در بافت قدیم و در مجاورت و نزدیکی قلعه حکومتی قرار داشته است. از جمله ویژگی‌های بارز این مسجد استفاده از عالی‌ترین مصالح ساختمانی در ساخت و تزیینات آن است، که با کاشیکاری خشتی وسیعی توأم با کتیبه و نوشته همراه است و در متن کتیبه‌ها هریک به مضمون خاصی اشاره شده است.

استفاده از آیات قرآنی در سطح وسیعی از نماها، ستون‌ها و دیوارهای داخلی و خارجی مسجد به وفور دیده می‌شود. در بنای دارالاحسان شاعرانی همچون میرزا فتح الله کردستانی متخلص به خرم، میرزا صادق اصفهانی متخلص به ناطق، مجدالممالک متخلص فرهی و جوهری اشعار غزلی سروده اند که در شعرشان تمجید از والی، شکوه و عظمت، وجه تسمیه و کارکرد بنا در دو نقش مدرسه و مسجد مورد توجه است.

بر اساس تاریخ‌های موجود در کتیبه‌ها و اشعار فارسی، مسجد طی سالهای ۱۲۲۶ تا ۱۲۳۲ هجری قمری ساخته شده است. مسجد جامع دارای یک حیاط، شبستان ستون‌دار و دو ایوان است که یکی رو به شرق و دیگری رو به سمت قبله، حجره ها، مدرسه‌ها، مدخل ورودی، راهروهای جانبی، فضای مرده‌شوی خانه و دو مناره این بنا روی ایوان رو به شرق ضلع غربی حیاط مدرسه ساخته شده است.

ایوان رو به شرق مسجد که در ضلع غربی حیاط مدرسه قرار دارد، علاوه بر عملکرد یک ایوان با شکوه، مدخل ورودی به داخل شبستان مسجد است. در نمای بیرونی ایوان‌های شرقی و جنوبی مسجد، آیات بسیاری به کار برده شده. این مسجد دارای ۲۴ ستون سنگی با سر ستون‌های مزین به مقرنس کاری است. بدنه این ستون‌های سنگی به طور قابل توجهی با تزیینات طنابی شکل حجاری شده و در روی پایه آن‌ها طرح گل و بوته نقش بسته است و در بخش فوقانی آن ها از آیات و سوره های مختلف ولی متناسب استفاده شده است.

از دیگر تزیینات زیبای این مسجد - مدرسه می توان به آجر های لعاب داده شده این مجموعه اشاره کرد که با تبحر خاصی در کنار کاشی ها قرار داده شده اند و در قسمت حیاط این مجموعه به صورت گره چینی نمونه هایی از تزیینات این بنا را می توان به وفور دید همچنین استفاده از چوب های تزیینی در پنجره ها که به صورت فخر و مدین در حجره ها اجرا شده است نمونه هایی از تزیینات این مسجد - مدرسه است.

در کاشی کاری های ۷ رنگ نمای ایوان های مسجد، طرح های گل و بوته و اسلیمی به صورت ترنج و نیم ترنج و کاشی های با طرح های هندسی به صورت ستاره های ۸ پر ایرانی و یا گل های هندسی کار شده اند.

تزیینات سنگی ستون ها نیز یکی دیگر از شاخص های این بنا می باشد نوع حجاری های صورت گرفته بر روی سنگ ها و همچنین مقرنس های سنگی که بر روی سر ستون اجرا شده است درون مسجد را بسیار زیبا کرده است در کنار این گچبری های قوس های درونی این بنا نیز یکی دیگر از شاخص های این مسجد - مدرسه است.

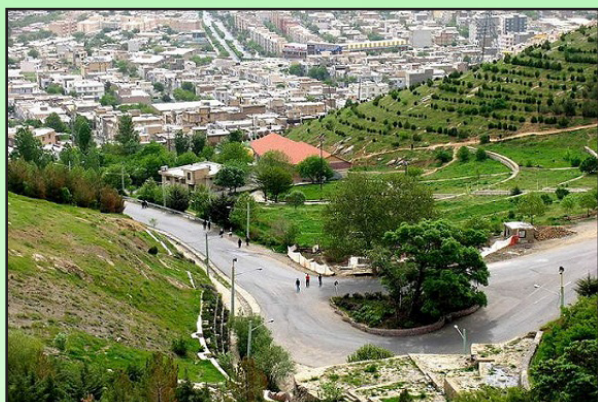

بازار سنندج

بازار سنندج بازاری بزرگ در مرکز شهر سنندج است. این بازار قدمتی تاریخی دارد. نقشه بازار سنندج به شکل مستطیل بزرگ بوده است و برخلاف تمام بازارهای ایرانی که بصورت خطی شکل گرفته اند، این بازار با الهام از پیرامون میدان نقش جهان اصفهان با شکل مستطیل ساخته شده است. در وسط این مستطیل سراهای مختلفی قرار گرفته است. متأسفانه بازار بر اثر احداث خیابان انقلاب به دو بخش مجزا تقسیم شده است و اکنون بخشی از آن «آصف» و بخشی را سنندجی می نامند و از بازار سنندج فقط سه دروازه قدیمی باقی مانده است. در سال ۱۰۴۶ شمسی، شهر سنندج در دوره صفویه به وسیله سلیمان خان اردلان از سوی شاه صفی صنعتکاران و استادکاران زبده و حاذق به منطقه روانه می گردند و طبق دستور شروع به اقدامات و انجام بناهای خواسته شده می نمایند که از جمله احداث بنای بازار و قطعه حکومتی و حمام و مسجد و کاروانسراست بازار سنندج نیز بدین نحوه ساخته می شود.

مجموعه پارک تفریحی آبیدر

مجموعه تفریحی پارک آبیدر که با عنوان پارک کوهستانی آبیدر نیز شناخته می شود، مشهور ترین و پرطرفدارترین تفریح گاه شهر سنندج در استان کردستان است که در ناحیه غربی این شهر و در انتهای خیابان آبیدر در میان کوه های آبیدر با ارتفاع ۲۵۰۰ متر و با پوشش گیاهی متنوع همراه با چشمه سارهای جاری قرار گرفته است.

آبیدر نام کوهی است در شهر سنندج که در انتهای خیابان آبیدر قرار گرفته است و از سوی باختر مشرف بر شهر سنندج است. پارک آبیدر از دو کوه به نام های آبیدر بزرگ و آبیدر کوچک تشکیل یافته است. ارتفاع آبیدر بزرگ ۲۵۵۰ متر و آبیدر کوچک در حدود ۲۳۵۰ متر از سطح دریا می باشد. در واقع واژه آبیدر (آب به در) به معنی جایی است که از آن آب فراوان تراوش می کند. چشمه های کوه آبیدر سنندج که پارک جنگلی نیز در دل آن خودنمایی می کند، هنوز سرچشمه قنات عمارت های تاریخی

خسرو آباد، آصف، وکیل و تعدادی از بناهای تاریخی دیگر است. کوه و پارک جنگلی آبیدر همه ساله پذیرای تعداد زیادی مسافر و گردشگر از داخل و خارج استان است.

شهر سنندج از فراز این پارک چشم انداز بسیار زیبایی دارد. چندین باغ و چشمه طبیعی در این پارک وجود دارد. یکی از بزرگ ترین باغ های این مجموعه باغ امیریه می باشد که بزرگ ترین سینمای رو باز (تالستانه) کشور در این باغ جای گرفته است. بزرگترین سینمای روباز جهان که گنجایش آن ۱۰ هزار نفر است، با پرده ای در ابعاد ۱۲×۲۵ متر، بزرگترین سینمای روباز جهان محسوب می شود. صدای فیلم های این سینما از طریق موج اف ام رادیو در هر مکان از پارک جنگلی آبیدر قابل دریافت است و پرده آن به گونه ای تعبیه شده که ۱۰ هزار نفر بتوانند رو به روی آن قرار گیرند. حوزه هنری کردستان ساعت ۲۱ هر شب یک فیلم را در این سینما اکران می کند. همچنین مسابقات مهم از جمله نیمه نهایی و فینال جام جهانی ۲۰۱۰ از این سینما برای شهروندان سنندجی پخش شد.

مجموعه پارک تفریحی آبیدر از گذشته تفریحگاه مردم سنندج بوده و کوه آبیدر دارای محبوبیت خاصی میان مردم است. دلیل اصلی محبوبیت این کوه و پارک، نزدیکی آن به شهر سنندج، بلند بودن آن نسبت به تپه های اطراف و از همه مهم تر، وجود چشمه های زیر زمینی فراوان آن می باشد.

در بالای قله تخت آبیدر کوچک یک جان پناه برای استفاده کوهنوردان احداث شده است و در حال حاضر تله کابینی در مسیر بین پارک کودک و قله در حال راه اندازی می باشد.

امام زاده هاجر خاتون

امامزاده هاجر خاتون در خیابان صلاح‌الدین ایوبی در محله قدیمی سرتپوله شهر سنندج واقع شده است. این مجموعه شامل سه حیاط با فضاهای مقبره، مسجد و محل دفن مشایخ و بزرگان سنندج است که در آن از گچبری‌های زیبا و نقوش گل و گیاه استادان و هنرمندان استفاده شده است و از مهم‌ترین ویژگی‌های آن به شمار می‌رود.

از دیگر ویژگی‌های این بنا استفاده از معماری سبک کردستانی در ایجاد ایوان ستون‌دار در سمت جنوبی بنا می‌باشد.

بر اساس روایت‌های موجود این امامزاده خواهر امام رضا (ع) می‌باشد که در سفر ایشان به خراسان، در بلوکات کردستان از دنیا رفته است و در این مکان دفن شده است.

قلعه باستانی زیویه

قلعه باستانی و تفریحی زیویه در شهرستان سقز نمادی از قدمت این اثر باستانی به طول تاریخ مادهاست و هر ساله پذیرای شمار زیادی از گردشگرانی است که کردستان را به عنوان مقصد سفرهای نوروزی خود انتخاب می‌کنند.

قلعه باستانی زیویه سقز بر روی یکی از کوه‌های نسبتاً مرتفع در ۵۵ کیلومتری جنوب شرقی شهرستان سقز در روستای زیویه قرار گرفته و حدود ۷۰۰ سال پیش از میلاد در دوره حکومت اقوام ماد ساخته شده است.

این تپه در روستای زیویه، در جنوب شرقی شهر سقز واقع شده و از محوطه بسیار وسیعی برخوردار است که طی کاوش‌های باستان‌شناسی در این تپه قلعه باستانی زیویه از دل خاک بیرون آمد، این قلعه روی یکی از تپه‌های نسبتاً مرتفع منطقه ساخته شده و بر محیط اطراف اشراق کامل دارد.

قلعه زیویه هم از نظر معماری و هم از نظر آثار هنری یکی از شاخص‌ترین و با ارزش‌ترین مکان‌های دوره تاریخی محسوب می‌شود. اهمیت این قطعات به حدی است که از روی دو نمونه از آنها نقش برجسته سنندج با ۱۲۰ برابر بزرگ نمایی طراحی و ساخته شد.

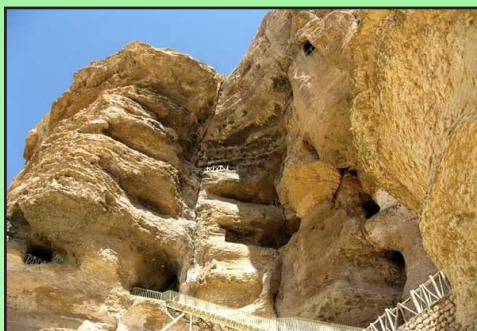
مسجد دومناره

این مسجد در بافت قدیمی سقز رویه روی پارک مولوی کرد واقع است. تاریخ دقیق ساخت مسجد مشخص نیست، ولی از آنجا که اهالی محل ساخت آن را به شیخ حسن مولان آباد نسبت می‌دهند، احتمال دارد در اواخر دوره افشاریه و اوایل زندیه ساخته شده باشد. مسجد دارای شبستانی با چهار ستون قطور چوبی به نشانه چهار خلیفه اهل سنت است. در ضلع جنوب غربی، ایوان ستون دار (مصلاهی تابستانی) ساخته شده که فرم مخصوص مساجد منطقه کردستان را تداعی میکند.

بالای مسجد دو مناره رفیع و بلند قرار دارد و به همین دلیل به مسجد دو مناره شهرت دارد. مصالح به کار رفته در بنای این مسجد شامل خشت و خام، ملات گل، سنگ‌های لاشه، چوب و ... است. در تزئینات مناره از کاشی‌ها و آجرکاری‌های معقلی استفاده شده است.

احتمالاً حوض خانه مسجد که گنبدی بر فراز آن قرار دارد و محل وضوی نمازگزاران است. قدیمی تر از مسجد کنونی و متعلق به دوران صفویه است. در دیوارهای مسجد از کاشی‌های صابونکی با طرح سرو (درخت زندگی)، کار استاد علی اصفهانی برای تزئین استفاده شده است. به نظر می‌رسد که این استاد اصفهانی چند سالی در سقز سکونت داشته است

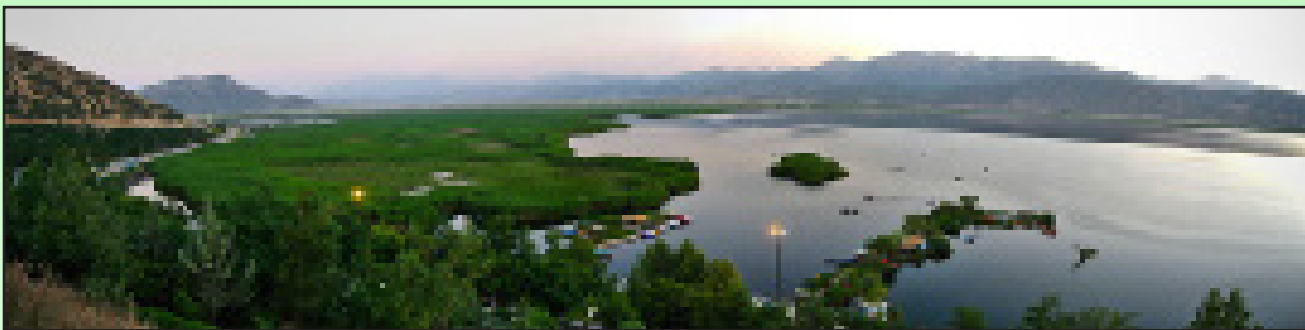

غار کرفتو

این غار در فاصله ۶۰ کیلومتری از شمال دیواندره و در نزدیکی روستای یوزش باش کندی قرار دارد و از پر جاذبه ترین مکان های توریستی استان می باشد . غار کرفتو از غارهای طبیعی و آهکی است که در ادوار مختلف جهت استفاده و سکونت تغییر حالت داده شده و مهمترین ویژگی غار معماری صخره ای آن است که در چهار طبقه در دل کوه حفر شده است . کتیبه ای یونانی بر سر در یکی از اتاق های طبقه سوم وجود دارد که از این غار به عنوان معبد هراکلس نام برده است. در معماری این غار علاوه بر ایجاد اتاق ها و راهروهای عبوری ، سعی شده تا اتاق ها با هم مرتبط باشند و نور گیرهایی به سمت بیرون تعبیه شده و بر دیوارهای غار در بعضی از اتاق ها نقوشی به صورت تجریدی از حیوانات، انسان و گیاه حجاری شده است.

دریاچه زریبار

این دریاچه مهم ترین جاذبه گردشگری استان است. که در فاصله ۲ کیلومتری غرب مریوان قرار گرفته است. این دریاچه در ارتفاع ۱۲۸۵ متری از سطح دریا واقع شده ، طول آن ۴/۵ کیلومتر و عرض آن ۲ کیلومتر و عمق متوسط دریاچه حدود ۳ متر است . نکته قابل توجه در تشکیل این دریاچه وجود چشمه های آب شیرین در کف این دریاچه می باشد ، که تامین کننده آب این دریاچه می باشد . و هیچ رودخانه ای به این دریاچه وارد نمی شود و به این خاطر زریوار را بزرگترین چشمه آب شیرین جهان عنوان نموده اند. دریاچه زریوار از جهات مختلف توسط جنگل های انبوه احاطه شده و مناظر بسیار زیبا و بدیعی به وجود آمده است . در فصل زمستان به علت شیرینی آب دریاچه و برودت هوا سطح دریاچه یخ می بندد و منظره بسایر زیبایی را به وجود می آورد .

روستای پالنگان

پالنگان (کامیاران)، روستایی از توابع بخش مرکزی شهرستان کامیاران در استان کردستان ایران است. این روستا که دارای قدمتی پیش از اسلام با چشمه های پر آب است و دره زیبای تنگیور در فاصله ۸۰۰ متری آن قرار دارد، در ابتدای اورامان کردستان قرار دارد و دارای خانه هایی با ساختار پلکانی می باشد. این روستا در طول تاریخ حیات خود چندین بار ویران گشته است و بار دیگر بنا شده است. پالنگان تا قبل از زمان هه لوخان اردلان (۹۹۵ - ۹۶۹ شمسی) مرکز حکومت اردلان بوده است. نظر غالب اکثر مورخان بر مسقط الراس بودن پالنگان برای حکومت اردلان است و از زمان پیدایش این امارت در سال ۱۱۶۸ میلادی (۵۴۷ شمسی و ۵۶۲ قمری) تا زمان انتقال مرکز حکومتشان به قلعه حسن آباد سنندج در حدود سال ۱۶۰۰ میلادی (حدود سال ۹۸۰ شمسی و ۱۰۱۰ قمری) بمدت بیش از ۴۰۰ سال مقر حکومت کدخدانمنشی اردلان بوده است. پالنگان تا قبل از زمان هه لوخان اردلان (۹۹۵ - ۹۶۹ شمسی) مرکز حکومت اردلان بوده است .

تهیه و تنظیم: تیم نشریه راسپیر - کردستان

قلعه قم چقا

قلعه قم چقا در ۴۵ کیلومتری بیجار و یک کیلومتری شمال روستای قم چقا و داخل منطقه حفاظت شده بیجار قرار دارد. موقعیت جغرافیایی این قلعه از هیبت خاصی برخوردار است، از یک سو به دره ای مشرف است که در قدیم به دره شاهان شهرت داشت و تیغه های بلند و هولناک این کوه با پرتگاههای مخوف و بلند بالا رفتن از آن و رسیدن به دژ را بسیار دشوار می کند. از سوی دیگر از جنوب غربی، جنوب شرقی و شرق نیز به پرتگاهی دیگر مشرف است. از این رو ایجاد استحکامات برای این قلعه لازم نبود. اما در سمت شمال که پشته از ارتفاع کم تری برخوردار است بقایای دیواری عریض و محکم از سنگ لاشه با ملات و برج های نیم استوانه موجود است. دروازه قلعه در این سمت قرار دارد. ارتفاع دیواره

های این قلعه به ۲۰۰ متر می رسد و تنها راه ارتباطی قلعه با خارج، گذرگاه باریکی می باشد که ساخته و پرداخته دست صاحب هنری است که یک نفر به دشواری می تواند از آن عبور کند. وسعت قلعه بالغ بر ۵۰۰۰ متر مربع با مخازن متعدد آب است که در سنگ کنده شده و پناهگاه زیرزمینی آن با عمق ۴۱ پله به صورت تونلی از سنگ کنده شده و به زیر قلعه هدایت می شود. از قلعه بزرگ قم چقا در عصر پارت ها و ساسانیان نیز استفاده شده که هم زمان با محاصره آتشکده آذرگشست در تخت سلیمان (۱۰۰ کیلومتری شمال همین قلعه) به وسیله هراکلیوس امپراتور روم، موجبات تخریب آن فراهم شده است. سنگهای تراش خورده «قم چقای» دارای مشخصاتی نیست که بر مبنای آن بتوان زمان ساخت بنای قلعه را به دقت تعیین کرد، با این حال به احتمال قوی می توان آن را متعلق به دوره های پیش از میلاد مسیح، مثلاً دوره مانایی و ماد دانست که تا دوره های ساسانی و اسلامی نیز مورد استفاده بود. منابع ذخیره آب که توسط تونل پله داری به پایین راه می یابد، تا حدودی به آب انباری که در زندان سلیمان وجود دارد شبیه است و نشانه دیگری از قدمت قلعه تا دوره مانایی است. بر اساس بررسی های بعمل آمده توسط کارشناسانی چون دکتر رضا مرادی غیاث آبادی و دکتر محمود کردوانی، مشخص شده است که بنای اولیه این قلعه باشکوه به سده های ۲۱ تا ۲۵ قبل از میلاد باز می گردد به این معنا که بیش از ۴۰۰۰ سال قدمت دارد. گواه این امر وجود کتیبه ای در نزدیکی این قلعه است که به خطی نیمه تصویری (هیراتیکی) با نقش هیروگلیف نوشته شده است، و با توجه به این امر که اولین واضعان خط سومریان بوده اند، تصور می شود که قلعه و کتیبه قمچقای در اصل متعلق به سومریان بوده است. این بنا آخرین بار در زمان ایلخانان مرمت کلی گردیده و در همان زمان گنبد آجری بنا احداث شده که جای سقف مخروطی سنگی سابق را گرفته است. این اثر در تاریخ ۴ آبان ۱۳۶۵ با شماره ثبت ۱۷۲۱ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

چشمه بابا گرگر

در روستای باباگرگر، در حدود ۱۸ کیلومتری شمال شرقی شهرستان قروه، چشمه ای جوشان همیشه می خروشد که به آن «دنگز» می گویند. آب این چشمه در استخری عمیق و مدور به محیط ۲۰۰ متر جمع می شود. این چشمه پر آب دارای آبی است که رنگ آن مایل به سرخ است و در بعضی مواقع به رنگ زرد مایل به لیمویی در می آید. آب این چشمه به علت وجود املاح معدنی به ویژه گوگرد رنگین است. ظاهراً این آب برای امراض سودایی و پوستی مناسب است و در درمان سوء هاضمه و دیگر بیماری های دستگاه گوارش و نیز راشیتیسسم و درمان تورم موثر می باشد. این چشمه و امامزاده باباگرگر در کنار آن از مکان های طبیعی و تاریخی استان محسوب می شوند.

سوغات دیار کردستان

قالی و گلیم

شطرنج چوبی

کلاش

دف

توت فرنگی

تهیه و تنظیم: تیم نشریه راسپیر - کردستان

مجسمه مستوره اردلان